

mediažurnál

zpravodaj Syndikátu novinářů ČR

2/2014

Financování davem neboli Crowdfunding – záchrana nezávislé žurnalistiky?

Letošní rok důkladně zamíchal českou mediální scénou. Nedávné vlastnické rošády u velkých mediálních domů, prudce klesající obyt tištěných médií, neustálý tlak na úsporu provozních nákladů v redakcích, pokračující expanze nových digitálních médií, která spolu soutěží v pohotovosti na úkor kvality informací – to vše stojí v pozadí změn, kterých jsme svědky v těchto měsících.

● Milan Šmíd

Dva šéfredaktoři celostátních deníků, kteří odešli z vydavatelství Mafra poté, co do jeho vedení nastoupili lidé nového vlastníka, Babišova Agrofertu, se rozhodli přijít na trh s novými projekty, v nichž by se uplatnila kvalifikace a zkušenost redaktorů, kteří se kvůli personálním změnám a úsporným opatřením ocitli bez angažmá.

Ex-šéfredaktor Lidových novin Dalibor Balšínek založil spolu se sponzorem akciovou společností Echo Media, která v březnu začala provozovat internetový zpravodajský server echo24.cz, v červnu doplněný o placený týdeník dostupný na všech digitálních platformách. Ex-šéfredaktor Mladé fronty Dnes Robert Časenský založil společnost Reportér magazin s.r.o., která přišla v polovině září na trh s tištěným měsíčníkem Reportér, podepřeným internetovým serverem reportermagazin.cz.

Zatímco Balšínek rozjel svůj projekt s penězi sponzora, kterým je údajně Jan Klenor, někdejší předseda představenstva Bakalovy Patria Finance, Časenský se rozhodl pro sbírání peněz prostřednictvím nadačního fondu Reportér s použitím metody crowdfundingu.

Jedna z četných definic crowdfundingu říká, že je to financování (funding) nějakého projektu zástupem, davem, houfem (crowd) lidí, kterým se příslušný projekt zalíbil natolik, že byli ochotni na něj přispět nějakým, třeba i malým obnosem s nadějí, že se budou podílet na jeho užitku. Přičemž poměrně malé částky příspěvků obvykle vyvažuje množství přispěvatelů, tedy davu.

Metoda financování davem je vlastně verze někdejších veřejných sbírek převedená do počítačového věku, jenž možnosti shromažďování peněz na nejrůznější účely rozvinul do všech oborů společenského života, od podpory dobročinných akcí,

Kresba Václav Linek

Pokračování na straně 5

Pracovní skupina syndikátu jednala o využití peněz získaných ze soudního sporu se státem

Členové pracovní skupiny, která byla ustavena Valnou hromadou Syndikátu novinářů ČR za účelem navrzení a doporučení postupu využití prostředků získaných ze soudního sporu s Českou republikou, se sešli 10. září 2014.

Pracovní skupina vyšla z rozhodnutí valné hromady SN ČR, podle něž by měla při výběru způsobu využití být zvolena konzervativní strategie zaměřená na dlouhodobý a spolehlivý výnos. Při rozhodování o výnosu je třeba brát zřetel na prospěch klubů a regionů, peníze se musí také rozdělit do grantové politiky. Je dále nutno vytvářet rezervní fond.

Pracovní skupina doporučila základní parametry pro další vyjednávání tak, aby byly zohledněny investice či jiné příspěvky do regionů, klubů a také náklady v ústředí SN ČR pro ty členy, kteří toto zázemí využívají.

Pracovní skupina na návrh kolegy Dalibora Chvátala dále souhlasila se záměrem možnosti vyjednat, aby vybraná instituce (pokud se bude jednat o banku) byla požádána o možnost vedení běžného (transakčního) účtu pro SN ČR zdarma. Při té příležitosti by došlo také ke zjednodušení účetnictví (účty pro územní sdružení a kluby jako podúčty a centrální účtování i pobočných spolků v Praze).

Pracovní skupina konstatovala, že logicky neexistovalo komplexní a jednotné zadání stran investic, a proto by mělo být osloveno větší množství bank a investičních společností. Jejich seznam navrhne a skupině pro další jednání předloží Dalibor Chvátal. Oslovení by mělo zohlednit také možnosti investovat v zahraničních finančních institucích (zejména německých). Kolega Miloš Šenkýř upozornil na nutnost zohlednit právní režim, kterým by se taková investice řídila – a jeho případná rizika (jazykové bariéry v běžném jednání, ale i v případě právních sporů). Nově budou osloveny banky a další investiční společnosti.

Pracovní skupina se také shodla na tom, že z investované částky by určitá část (cca 30 milionů korun) měla být rychle dosažitelná pro případ mimořádné situace.

Pracovní skupina zastává v neposlední řadě názor, že při oslovení bank a investičních společností by se měla důkladně zvážit diverzifikace investice. Dalším faktorem samozřejmě zůstává diverzifikace investice uvnitř těchto investic.

Pozadí vyhraného soudního sporu

Spor začal v roce 1967, kdy tehdejší Svaz československých novinářů převedl na stát dvě budovy na Vínohradské třídě u Václavského náměstí. Později na místě vyrostla novostavba Federálního shromáždění. Stát se na oplátku v hospodářské smlouvě zavázal, že novinářské organizaci vybuduje nové sídlo v proluce u Jiráskova mostu. Novináři mezitím dostali k bezplatnému užívání dva domy v Pařížské ulici. Nové sídlo se ale stavět nikdy nezačalo. V proluce původně přislíbené novinářské organizaci po letech vyrostl Tančící dům architektů Franka Gehryho a Vlada Miluniće. Ještě dříve stát s novináři jednal například o parcele v Nekázance nebo o budově nad stanicí metra Můstek. Po roce 1989 se syndikát neúspěšně pokusil získat do svého vlastnictví alespoň jeden z domů v Pařížské, protože druhý mezitím dostal zpět restitucent. Stát budovu převedl na památkáře, potom ji prodal. Syndikát podal žalobu na stát v roce 2005. Tehdy ji ale soud zamítl jako předčasnou. Až o sedm let později, po zásahu Nejvyššího soudu, justice uznala nárok na odškodné jako důvodný, takže se mohla začít řešit konkrétní výše sumy. Nárok za nesplnění hospodářské smlouvy se původně pohyboval ve výši kolem 302 milionů korun. V září 2013 Obvodní soud pro Prahu 1 rozhodl tak že, Syndikátu novinářů ČR přiznal částku zhruba 191 milionů korun spolu s úrokem z prodlení a v rozsahu částky přesahující 100 milionů korun. Městský soud v Praze rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Syndikátu tak byla přiznána celková suma ve výši 292 milionů korun.

Členové etické komise před jednáním vzpomněli na zesnulého člena Petra Příhodu

Komise pro etiku, jejíž členové v úvodu vzpomněli na zesnulého doktora Petra Příhodu, který byl členem první Komise pro etiku SN ČR a svými verdikty pomáhal kultivovat mediální scénu, řešila mimo jiné stížnost na článek internetového serveru Parlamentní listy. Redakce Mediažurnálu přináší výběr nejdůležitějších bodů ze zářijového jednání KPE.

● Stížnost na materiál, který v souvislosti s napadením komunální političky zveřejnil server Parlamentní listy. Předsedkyně komise Barbora Osvaldová kontaktovala server s žádostí o vyjádření, které ale nedorazilo. Parlamentní listy nicméně v odpovědi stěžovatelům uvedly, že redakce neodpovídá za obsah článku. To však odporuje tiskovému zákonu, v jehož první části se říká, že za obsah periodického tisku odpovídá právě vydavatel. Komise proto doporučuje stěžovatelům, aby na redakci Parlamentních listů podali žalobu.

● Stížnost na postup šéfredaktora Pelhřimovského deníku, který neuveřejnil tiskovou zprávu a politický program jednoho politického uskupení – šéfredaktor materiál nepublikoval, ale dal jej k dispozici starostce obce. Komise se domnívá, že byl porušen třetí paragraf písmeno g) Etického kodexu novináře, podle něhož novinář nesmí využívat ve svůj prospěch informace získané při výkonu svého povolání dříve, než budou tyto informace zveřejněny.

Komise upozorňuje novináře, že před jakýmkoli volbami je třeba postupovat korektně, nezapojoovat se do kampaní a nepoškozovat ani neprotežovat některé strany a hnutí na úkor jiných.

Vyřešená a odložená podání:

Komise pro etiku se vrátila k podání z dubna letošního roku, které se kromě jiného týkalo

podezření z porušení etického kodexu v několika bodech deníkem MF Dnes. Konkrétně šlo o emailovou komunikaci zveřejněnou v listu v březnu letošního roku. V podání etické komisi si dotyčný člověk nejprve stěžoval, že se emaily prokazatelně a věcně odchylovaly od pravdy a že mu nepřípadaly jako dotaz novináře. V tomto bodě ale nemohla komise stížnost posoudit, neboť nešlo o otázky zveřejněné v médiích, ale o korespondenci.

● Komise pro etiku SN ČR řešila stížnost politika na článek uveřejněný v týdeníku EURO. Stěžovatel se domnívá, že autor textu zkrátil jeho vyjádření a žádá, aby list přepis nahrávk

zveřejnil. Splnění stěžovatelova požadavku není v kompetenci komise a nemá ani oporu v etickém kodexu. Nicméně předsedkyně komise se obrátila na šéfredaktora média e-mailem, aby se ke stížnosti vyjádřil. Odpověď nedorazila, takže úkol trvá.

● Stížnost na televizní reportáž o mobilních telefonech. Existuje pouze transkripce. Samotná reportáž obsahuje všechny náležitosti. Problém by byl, kdyby reportážka nejprve materiál připravila a pak dosazovala jednající osoby. TV Prima byl zaslán poštou dopis s žádostí o vysvětlení. Zástupci média neodpověděli.

red

Kresba Václav Linek

Právní rozbor pro syndikát novinářů říká, že redakce musejí postupovat při poskytování informací o autorech velmi obezřetně

Syndikát novinářů dostává často dotazy, zda může redakce toho kterého média poskytnout o pisateli osobní údaje, které jsou nutné pro podání žaloby. Kancelář Syndikátu novinářů si nechala vypracovat od advokátní kanceláře Mikš & Suk expertní stanovisko, které otiskuje jako informaci členům syndikátu.

Žádný právní předpis **neukládá** vydavateli periodického tisku povinnost zjišťovat a shromažďovat určité osobní údaje o autorech. Naopak, pokud vydavatel bude shromažďovat či dále zpracovávat osobní údaje autorů, musí plnit povinnosti vyplývající ze zákona o ochraně osobních údajů, zejména je povinen si vyžádat

souhlas autora a informovat jej, jak budou získané údaje využity.

I kdybyste osobní údaje autora k dispozici měli, rozhodně je nemůžete poskytnout třetí osobě **bez souhlasu** autora. Takové jednání naplňuje znaky správního deliktu, za který může Úřad pro ochranu osobních údajů uložit po-

ketu až do výše **5 milionů korun**. Současně byste se tím dopustili neoprávněného zásahu do osobnostních práv autora, který by se rovněž mohl domáhat ochrany osobnosti soudní cestou a požadovat přiměřené zadostiučinění, a to případně i v podobě peněz.

red

Financování davem neboli Crowdfunding – záchrana nezávislé žurnalistiky?

Dokončení ze strany 1

uměleckých projektů či budoucích vynálezů až po společné investování na burze. Také proto se crowdfunding nemohl vyhnout ani žurnalistice, které nabídl zajímavé možnosti.

Jednou z nich je šance vyvázat se z ekonomických tlaků s nepříznivým vlivem na kvalitu žurnalistiky. Všichni o nich víme. Novináři dnes musí v kratších časových termínech produkovat stále větší množství materiálů. Není čas a nejsou prostředky na důkladné rešerše a ověřování informací. V americké kolébce investigativní žurnalistiky si časově a finančně nákladnou investigaci dnes nemohou dovolit ani velké a kdysi bohaté vydavatelské domy. Ikonu zdejší kvalitní žurnalistiky Washington Post dnes sponzoruje majitel Amazonu, což jest stále ještě lepší varianta, než kdyby byl v područí Murdochova impéria.

Právě za oceánem před šesti lety vznikl projekt, který naznačil východisko. Nadace ProPublica, která si do svého erbu dala heslo „žurnalistika ve veřejném zájmu,“ vznikla také s pomocí crowdfundingu. Mezi její sponzory nepatří žádné velké korporace s obchodními či politickými zájmy. ProPublica ze získaných prostředků financuje novináře, kteří se věnují investigativní žurnalistice, tj. žurnalistice, která by měla odhalovat společenské neřady a zneužívání moci. Tito novináři nejsou pod časovým tlakem, mohou se případu důkladně věnovat. Když se případ uzavře, ProPublica ho nabízí tra-

dičním médiím, která za atraktivní kauzy ráda zaplatí, neboť sama by podobnou kauzu mohla jen těžko zpracovat.

ProPublica a další podobné nadace inspirovaly četné novináře, zvláště ty, kteří se ocitli na dlažbě kvůli zeštíhlování redakcí. V médiích se začaly objevovat informace o podobných úspěšných projektech v západní Evropě. Například o nizozemském projektu de Correspondent, který před dvěma lety byl schopen během osmi dnů získat téměř milion euro. Třeba však dodat, že mu k tomu pomohla výzva v populárním televizním pořadu.

Německá média si všímají projektu Krautreporter, který ve svém názvu využívá zvukové podobnosti německého slova zelí (Kraut) a anglického slova dav (crowd). Také tady se podařilo po šedesáti eurech vybrat na projekt internetového zpravodajského serveru cílovou částku 900 tisíc euro. Zpravodajský web tagesschau.de uvádí, že němečtí novináři kromě tohoto projektu využili crowdfunding i v dalších téměř padesáti případech. Průměrná částka na zpracování nějaké jednotlivé kauzy činila čtyři tisíce euro.

Také u nás, aniž se to příliš ví, už financování davem pomohlo některým českým periodikům. To vše díky portálu hithit.cz, který do českého prostředí přenesl osvědčené metody sbírání peněz z webu kickstarter.com. Humoristický měsíčník Sorry se tak mohl navrátit k tištěnému vydání (cílová částka 60 tisíc Kč), kulturní magazín UNI překonal výpadek dotací (180 tisíc Kč), lidé byli ochotni podpořit hudební magazíny Full Moon (60 tisíc Kč) a HIS Voice (50 tisíc Kč). Na internetu je dobře známý případ novináře Miloše Čermáka, kterému crowdfunding pomohl vydat tiskem jeho povídky s ná-

zvem „Lovestory ve výtahu“. Již teď shromáždil peníze na jejich pokračování „Bez lajku neodejdu.“

Může být tedy crowdfunding lékem na neuduhy současné žurnalistiky? Třeba tím, že zajistí novinářům nezávislost na mediálně průmyslových konglomerátech, že jim dá šanci nabízet veřejnosti produkty, které nevznikly pod tlakem politických, ekonomických, ale také termínových vlivů? Zkušenosti velí nepodléhat přehnaným očekáváním. Financování davem je zcela určitě dobrým řešením pro odstartování nového projektu, nebo pro podporu jednorázových akcí. Nedělejme si však iluze.

Jak vyplývá z výroční zprávy ProPublica, příspěvky sebrané od drobných dárců dnes tvoří jen deset procent příjmů, naprostá většina dotací přichází od institucionálních sponzorů. Stručně řečeno: bez mecenášů, kteří by podepřeli projekt trvalejšími příjmy, to nepůjde. Samozřejmě, těmi mecenáši by mohli být čtenáři, kteří po poskytnutí jednorázového příspěvku budou své předplatné obnovovat, což není vždy jisté. Úspěšnému nizozemskému projektu de Correspondent, který vloni shromáždil přes třicet tisíc abonentů, po roce už skoro třetina odpadla.

Koneckonců i první tištěné číslo Reportéra mohlo vyjít jedině díky tomu, že si jeho šéfredaktor zajistil základní odbyt tzv. advertoriály, tj. články o produktech firem, které určitou část tištěného nákladu vykoupí a pak je zdarma nabízejí svým zákazníkům. Do jaké míry tohle partnerství ovlivní žurnalistickou část „reportérsko-investigativního magazínu,“ který má ambice získávat prostředky na svůj provoz crowdfundingem organizovaným přes Nadační fond Reportér, ukáže budoucnost.

Foto archiv

Kreslíř Mediažurnálu Václav Linek (* 1946)

Čistý Polaban. Narodil se v Kutné Hoře a od roku 1967 žije v nedalekém Kolíně, střední školu se zaměřením na propagaci však vystudoval v Praze. Jeho profesionální kariéru by mu mohl závidět nejen žurnalista – celý život pracoval na jediném postu. Až do nedávna byl divadelním výtvarníkem v kolínském Městském divadle. Publikoval od 70. let minulého století v řadě periodik.

Sám si nejvíc váží okamžiku, kdy držel poprvé v ruce populární Mladý svět a koukal na jeho zadní stránku se svými kreslenými vtipy beze slov. U nich stálo obřímí písmeny LINEK. Tak jako dosud autoři velkých jmen – Jiránek, Renčín nebo Barták... Stal se tak „členem klubu“ elitních autorů české karikatury, kteří zde publikovali od počátku 60. let za působení ve-

doucího grafika Jaroslava Weigela a pokračovali i v 70. letech, kdy měl výběr vtipů na starosti sám vynikající kreslíř Stanislav Holý.

Postupně se Linkovy vtipy, zprvu černobílé, později i barevné, objevovaly v satirickém Dikobrazu, ale i v Gramorevue, Vlastě, Krkonoších, Kvítku Svobodného slova, posléze v časopisech České unie karikaturistů Škrtu a Kuku i na stránkách dalších polistopadových periodik: Podvobrazu, R. D. Výběru aj. Linek měl řadu společných výstav, několik samostatných Salonů v Malostranské besedě, kde také nabyl ceněného titulu HUDr. (Doktor Humorismis Causa). V minulém roce se představil velkou samostatnou výstavou ve svém Kolíně a už druhou knížkou svých vtipů beze slov s názvem „Jak jsem viděl život“.

Novinář Ondřej Neumann založil institut nezávislé žurnalistiky: Problémy nestačí popisovat, musíme docílit žádoucí změny

Novinář Ondřej Neumann patří k těm, kteří se rozhodli jít vlastní cestou. Dokládá to skutečnost, že po měsících příprav založil v polovině letošního září Ústav nezávislé žurnalistiky (ÚNŽ). V jeho rámci se hodlá věnovat ožehavým tématům současnosti a rozebírat je s týmem zkušených kolegů. Jak by měla žurnalistika ve veřejném zájmu vypadat, prozradil někdejší šéf týdeníku Ekonom v rozhovoru pro Mediažurnál.

● Magdalena Machová

Co přesně hodlá Ústav nezávislé žurnalistiky dělat?

Základní myšlenkou je snaha sehnat peníze pro co nejvíce žurnalistů, aby mohli dělat svoji práci tak, jak jsme zvyklí ještě z dob, kdy jsme jako novináři před více než dvaceti lety začínali. Aby bylo na dané téma tolik času, kolik si skutečně zaslouží a problém byl nejen popsán, ale aby v konečném důsledku došlo i k žádoucím změnám. Proto máme podtitul – Žurnalistika ve veřejném zájmu.

Co Vás k založení ústavu vedlo?

Česká média jsou ve dvojím ohni – na jednu stranu klesají příjmy z inzerce i z prodeje, na stranu druhou do médií vstoupil Andrej Babiš. Muž s výraznými politickými i byznysovými zájmy. Téměř okamžitě následovali Daniel Křetínský a Patrik Tkáč. Teď „zkoumá možnosti“ Penta Marka Dospivy. A když se zeptáte kohokoliv, kdo zná realitu tuzemského mediálního byznysu, odpoví: finančně tyhle investice smysl nedávají.

To je však jen jedna strana mince, proč jste institut nezávislé žurnalistiky založil...

Existuje celá řada témat, kterým je třeba se věnovat dlouhodobě a objektivně. To v dnešní době v redakcích, kde se v posledních letech radikálně snižovaly stavy, mnohdy není možné. Kolegové na to nemají čas, prostor a často ani vůli. Proč si pálit prsty psaním o podivných aktivitách lidí, kteří mi každý měsíc posílají výplatu? Nekritizují. Je to lidsky pochopitelné. Obzvláště, když na výběr je spousta jiných, neméně závažných témat.

Kdo s Vámi bude v redakci spolupracovat?

V tomto okamžiku se mi podařilo shromáždit „startovací balík“. Máme peníze na tým čtyř špičkových redaktorů. Oslovil jsem některé své bývalé kolegy, kteří mají nejen dostatek zkušeností, ale také odhodlání. Jsem samozřejmě otevřený spolupráci se všemi novináři, kteří mají být třeba jen jedno zajímavé téma a to i s kolegy z regionů.

Jak je ústav financován?

Mojí první myšlenkou bylo: peníze nemohou

Foto archiv

pocházet z jediného zdroje. Pak by bylo velmi jednoduché naši práci shodit tvrzením, že si někdo „koupil“ Ondřeje Neumanna, potažmo Ústav nezávislé žurnalistiky. V tuto chvíli mám od čtyř dárců garantovanou částku, která do začátku pokryje měsíční náklady ústavu, včetně platu čtyř redaktorů. Jsme vlastně na začátku. Věřím, že až se „ukážeme“, donátoři přibudou. „Přivydělat“ si plánujeme i mediálním vzděláváním, rádi budeme spolupracovat s nadacemi či neziskovými organizacemi.

Zkusme se teď vrátit v čase o kousek zpět. Co Vás vlastně vedlo k odchodu z mediálního domu Economia?

To rozhodnutí nebylo tak úplně na mně. Po nástupu nového mediálního ředitele, který měl jiné představy, jsme se s vydavatelstvím Economia dohodli na „přátelském rozloučení“. Po více než dvou a půlletém působení na pozici

šéfredaktora týdeníku Ekonom, kdy jsme již s kolegy vyladili časopis a tvořili sehraný tým, nemohu tvrdit, že mne to lehce nemrzí. Ale takový už je život.

Hovoříte o novém mediálním řediteli a jeho vizích. Setkal jste se při své práci šéfredaktora týdeníku Ekonom s nějakou formou tlaku vlastníků na podobu mediálního obsahu?

S majitelem Zdeňkem Bakalou jsem osobně hovořil asi třikrát a za celou dobu mé práce ve vydavatelství přímo od něj či jeho paní nic takového nepřišlo. Ostatně, podobné věci se nedějí tak, že by někdo zavolal a do něčeho vás tlačil. Bývá to spíše ve formě nejrůznějších náznaků. Čímž rozhodně neříkám, že to v Economii bylo zvykem. Jediná věc, kterou mohu v této souvislosti zmínit, přišla v době, kdy jsme publikovali texty o skupině ČEZ.

O co šlo?

Zjednodušeně: napsali jsme, že přes řadu změn, například výměnu Martina Romana za Daniela Beneše, ČEZ dál ovládá stále stejná skupina. A někteří lidé pak tlačili na to, abych na postu šéfredaktora skončil. Tehdejší ředitel Economie André Warnecke se za mne postavil a já zůstal. Právě tohle byl možná začátek mého konce na postu šéfredaktora Ekonomy, nevíme.

Co jste dělal po odchodu z Economie?

Přemýšlel jsem, co dál. A pak jsem se sedm měsíců intenzivně věnoval právě přípravám Ústavu nezávislé žurnalistiky. Inspiroval mě projekt ProPublica bývalého šéfredaktora Wall Street Journal Paula Steigera. Tam jsem si i dovil vypůjčit podtitul – Žurnalistika ve veřejném zájmu. Před několika týdny, přesněji 15. září, soud Ústav nezávislé žurnalistiky zaregistroval.

Jaký je Váš názor na současnou českou investigativní žurnalistiku?

Mnohem raději používám označení „odhalovací žurnalistika“ a to hlavně v českém kontextu. Česká investigativní žurnalistika je podle mne

Ondřej Neumann – profesní profil

* 21. 12. 1968

Ještě v průběhu studia na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy se začal věnovat novinářské kariéře. Tu zahájil v ČTK, později pracoval pro Lidové noviny. Působil jako zástupce šéfredaktora časopisu Týden, jako šéfredaktor zpravodajství stál u zrodu ČT24, na pozici dramaturga pomáhal vytvářet pořad 168 hodin. Z České televize přešel do vydavatelství Economie, kde zastával funkci zástupce šéfredaktora Hospodářských novin, později se stal šéfredaktorem týdeníku Ekonom, kde působil do roku 2013.

hodně ve vleku zdrojů, což znamená, že někdo přinese informaci, žurnalista ji zpracuje a mnohdy ani není jasné, nakolik je informace od zdroje, na kterém je pak novinář závislý, nezkruslená. Spíše než na investigativní žurnalistiku věřím na poctivou práci. Hodně věcí leží takzvaně na ulici a stačí se jen podívat a dát dohromady souvislosti. Řada informací se také dá získat z veřejně přístupných dokumentů.

Pomáhal jste během své kariéry mimo jiné i s rozjezdem ČT24. Jak hodnotíte současnou

podobu tohoto televizního kanálu?

Šel bych daleko více k analýze. Osobně veřejnoprávní zpravodajství vnímám jako příliš upovídanou. Všichni si řeknou, co chtějí, oponent oponuje, pak se role otočí. Má to působit vyváženě, ale schází mi nějaký výstup, analýza, komentář. Veřejnoprávní média jsou bohužel sterilní. Asi to zní vůči mnoha poctivě se snažícím kolegům příkře, ale ptala jste se mě na názor... Dlouhodobá sterilizační snaha velkého byznysu a politiků zde bohužel zanechala své neblahé dědictví.

Syndikát novinářů na Moravě spolupořádal Slezskou novinářskou fotografii

Syndikát novinářů Moravskoslezského a Olomouckého kraje pomohl uspořádat tradiční soutěž pro fotografy, které se účastnili reportéři z České republiky i Polska. Akce zvaná Slezská novinářská fotografie měla velký ohlas. Spolu se Syndikátem novinářů Moravskoslezského a Olomouckého kraje zajímavou soutěž organizuje Slezská knihovna v Katovicích. Letos na jaře se do ní přihlásilo 52 autorů s 552 fotografiemi.

Mezinárodní porotě, která zasláné fotografie hodnotila, předsedal rektor Akademie výtvarných umění (ASP) v Katovicích Marian Oslislo. Dva cykly, jež získaly dvě nejvyšší ocenění, si jako téma zvolily ostravskou soutěž v parkouru a odlévání zvonů ve městě Taciszów.

Nejlepší fotografie z vyhlášené soutěže Slezská novinářská fotografie byly vystaveny v nové galerii ROTAČKA, umístěné v malé kinokavárně v centru Ostravy, a tak měla výstava o publicitu a návštěvnost skutečně postaráno. V prostorách nové galerie byla výstava v určitých časových obdobích obměňována podle toho, jak rozhodla regionální rada SN v Ostravě. Této poslední výstavě, již soutěž pro fotografy vyvrcholila, bylo věnováno skoro celé září.

Náš syndikát ale žije nejen fotografiemi. Snažíme se udržovat kontakt se svými členy, například při různých kulturních příležitostech. Mnoho let pracuje skupinka novinářů pražského jara, která pravidelně vyjíždí mimo jiné do okolí Ostravy. Syndikát novinářů Moravsko-

slezského a Olomouckého kraje při svých zasedáních regionální rady připravuje svůj plán

na další období a bude se snažit své aktivity obohatit. **hak**

Foto Grzegorz Celejewski

Regionální média na cestě k dobrovolné sebedestrukci

Jestliže jsme se v devadesátých letech, plni očekávání, těšili na investigativnost v regionálních médiích, po roce 2010 můžeme už jen zaplakat. Neutěšená situace ve financování, klesající zisky z reklamy a dramatický propad nákladů a čtenosti – to vše nastavilo jednoznačnou cestu k omezování profesionality redakcí. Situace dopadla i na celostátní deníky, ovšem dramatická je především v jednotlivých regionech.

• Václav Fiala

Když se Andreji Babišovi nepodařilo zakoupit týdeníky Bohemia a založil si tedy jako truc podnik týdeníky 5+2 dny, zdálo se, že doba přece jen začíná přát profesionálům. „Vyzobal“ z okresních redakcí nejlepší lidi, na místní poměry je velmi skvostně zaplatil, přidal k tomu kvalitní zázemí v podobě techniky i vozového parku. Ovšem jen pár měsíců měla pasovská skupina Vltava–Labe–Press konkurenta, který, jak deklaroval, bude skutečně psát o událostech v jednotlivých okresech, zabývat se i lokálními problémy a třeba se také věnovat opravdové investigativní žurnalistice. Rok se s rokem sešel a nastal zásadní převrat, byly ukončeny smlouvy a začalo se šetřit. Experiment – zdá se – nevyšel a dnes je 5+2 dny hybridem a možná snad i nechtěným dítětem, přívačkem Mladé fronty Dnes, kde si redakce navzájem vyzobávají témata, půjčují jedny automobily a ukazují světu, že to s tou českou novinářinou je stále velmi diskutabilní.

Hlásná trouba, nikoliv zpravodaj

V regionech si dnes na novinářinu „hrají“ zpravodajské plátky krajů a měst, které u naprosté většiny vydavatelů podléhají politickému zadání a co do plošného informování by člověk zaplakal. Ano, minimálně na každé druhé straně vidíte starosty, tajemníky či hejtmany, ale tohle už s novinářinou nemá nic společného. Také různé „plátky zdarma“, jež se snaží absorbovat co nejvíce peněz z inzerce nejen od politických stran a uskupení, ale také z veřejné správy a samosprávy, ke kvalitní žurnalistice přilíš nepřispívají. Podepsané, ale ve skutečnosti zaplacené články, téměř do písmene přepsané tiskové zprávy, aktualizované jen redakční značkou, přispívají k ukázce servilnosti takzvaných redakcí. Za příslib třeba jen poloviny strany inzerce se k tomu ještě napíše pěkný (rozuměj pro zadavatele vstřícný a hezký článek), který má buď nulovou informační hodnotu a nebo vpravdě mozek vymývající text – a výjimky, které ještě jsou, potvrzují pravidlo. Ve starších lidech je bohužel ještě z předrevoluční doby zakódováno, že v „novinách jest pravda a co píší, tak to sedí.“

Bezzubý hlídač pejska

Když se tak v regionech hezky ukazuje, jak bezzubá může být takzvaná žurnalistika (je to vlastně ještě novinářina, dámy a pánové?),

nejrůznější kmotři a kmotřičci, manažeři partají a další samozřejmě zbystří pozornost a za mrzký peníz na inzerci, případně chlebiček na tiskovce a lahvičku levnějšího vína k tomu se úspěšně vtírají na stránky, o kterých sami nemají dobré mínění. Na jedné straně se usmívají na takzvané redaktory, aby je vzápětí, až se za nimi zavřou dveře, poplivali a nenechali na nich nit suchou. V šeru kanceláří se pak ukájejí nad krásným materiálem, který byl levnější než klasická inzerce.

Takovým hezkým příkladem je v regionálním tisku „skvělá zpráva“, oznámená na tiskové konferenci, že Plzeňská teplárenská nebude zdražovat. A optimistický titulek se servilní zprávou se objevil v řadě médií – bohužel i těch na první pohled serióznějších. Abych však byl upřímný, organizace, stoprocentně vlastněná městem Plzní, rozdává inzerci na všechny strany, a tak si loajlnost jistě zaslouží. Máme navíc přece mnohem horší případy. Právě poslední kampaň do komunálních voleb ukázala, kam může až zajít, které strany nepokrytě přejí určité redakci a který redaktor „má rád“ danou partaj. Ostatně, je to lidské a žijeme ve stejném městě či obci, takže co bychom si dělali problémy...

Makáme – a prostě to zařídíme....

Abych se však věnoval dalším otázkám a nejen námluvám a propojení byznysu, politiky a médií. V době masivního propouštění, kdy řada novinářů je zaměstnávána na dobu určitou a ještě větší řada pak na smlouvu jako OSVČ, se nemůžeme divit absenci profesionality a alespoň určité nestrančnosti u mnohých takzvaných kolegů. Ach, jak jsem byl bláhový, když do poslaneckých škamen usedli i někteří novináři (vesměs za ANO) a představoval jsem si, jak budou lobbovat za lepší tiskový zákon, jak se to odrazí v mediálních radách a jak bude lépe. Tak jako slovní profesoři, doktoři všech možných oborů, tak také ex-novináři v soukollí politických stran nezmůžou téměř nic. Pak je otázka, zda raději neměli zůstat sedět v redakcích a pokoušet se o investigativitu s rozhodně větším úspěchem než jako volení zástupci lidu.

V Bavorech je to jinak... koho to však trápí

Rád bych se však ještě zaměřil na skutečnost, jak jsme jako součást Evropské unie papež-

štější než papež a jak opravdu jsou šance na obou stranách hranic vyrovnané. Ze západních Čech je to coby kamenem dohodil do Bavorska. Kdyby běžný chod redakce Passauer Neue Presse byl podle vzoru Deníků Bohemia, asi by Němci rychle zavedli železnou oponu. Na české straně je vidět, že jsme si od německé matky nevzali, co je v západní Evropě normální, tedy jednak objektivně a hlavně plošně informovat o životě v regionu a pak – rozhodně v neposlední řadě – alespoň v mezích ekonomiky pečovat o odborný růst novinářů, zajišťovat jejich sociální potřeby, dodržovat určitý kariérní řád, o platu ani nemluvě. Deníky Bohemia jsou dnes přehlídkou mladých tváří, které mají tu výhodu, že nemusí brát velký plat. Veselí v odborných kruzích jistě nevzbudí hlášky vedení redakcí typu „...vykloním se z okna a mám tucet zájemců, takže když nejsi spokojeni tak si jdi.“

Hezký byl také jeden inzerát, který sháněl novináře s tím, že „praxe není nutná.“ Starší kolegové s fakultou žurnalistiky moc neuspějí. Jsou prý pomalí, zatížení režimem a chtěli by víc peněz.

Lolítky a namakanci

Pro sledovanost by redakce udělaly vše možné. Podivuji se nad diskusí o Šebrlem na Primě. Ten člověk má za sebou úspěšnou reprezentaci republiky. Co mají za sebou lolítky a nadupaní alfa-samci v regionálních televizích, to nevím. Možná „tláču“ v podobě strejčka, kmotříka či perspektivního inzerenta. A nebo si vedení redakce, tedy spíš společnosti, která o novinářině vesměs nemá „ánung“, bláhově myslí, že to jejich dílko bude sledovanější. A tak se opět dostáváme k penězům.

V pivovarnictví se říká, že „když vaří ekonom a ne sládek,“ je to cesta do pekel. Obdobné je to i v redakcích. Jestliže tam rozhoduje inzertní oddělení a novinářina a redaktori jsou jakýsi přívaček, protože „my na vás dřeme“, pak asi není něco v pořádku. Dokud obchodníci, slangově zvaní „kostiční“, chodí na tiskové konference a lámou ještě ty, kteří si takzvaně nedali (rozuměj inzerci), případně vystupují z pozice nadčlověka „já vám to zařídím a něco napíšeme“ a redakce nebouchnou do stolu se slovy „až vám ty žvásty nebude nikdo číst, tak nebude ani inzerce“, pak v českých zemích nebude lépe...

Skupina Penta koupila deník SME, novináři odcházejí

Výrazné pohyby zaznamenal v minulých dnech slovenský mediální trh. Německé vydavatelství Rheinische Post Mediengruppe (RBVG, dříve vlastník Mladé fronty Dnes a Lidových novin) prodalo polovinu akcií vydavatelství Petit Press, které drží deník SME. Protože milionář Petr Vajda, který vlastní zbylých 50 procent akcií, nevyužil předkupního práva, koupila akcie tisková agentura SITA. Peníze dostala od finanční skupiny Penta, což vedení posledního nezávislého slovenského deníku přimělo k odchodu.

Vedení listu oznámilo podání výpovědi

a zároveň zveřejnilo prohlášení, v němž uvedlo, že pro Pentu nebude pracovat. Důvodem jsou obavy, že skupina a její ekonomická moc naruší nezávislost novinářské práce. Vedoucí pracovníci listu v čele se šéfredaktorem Matúšem Kostolným také oznámili, že založí nové, nezávislé noviny.

„Náš odchod chce být gestem, že normální

lidé se dokážou postavit propojení politiky a byznysu. Nechceme žít v zemi, kde veřejné instituce nebo média chrání hlavně potřeby oligarchů,“ uvádí se doslova v prohlášení, které podepsali také zástupci šéfredaktora listu. Protože předchází protest proti majetkovému vstupu Penty podepsaly dvě třetiny redaktorů, je dost možné, že budou následovat desítky výpovědí napříč redakcemi.

DENNÍK
SME

Na Slovensku panuje nedůvěra vůči finančním skupinám především kvůli aféře Gorila z prosince roku 2011. Tehdy se na veřejnost prostřednictvím internetu dostal

spis popisující rozhovory mezi partnerem Penty Jaroslavem Haščákem a předními politiky podezřelými z korupce. Mluvílo se o provizích a úplatcích v souvislosti s privatizací některých podniků. Dlužno dodat, že zmiňované informace o korupci, které údajně pocházejí od slovenské tajné služby, dosud nikdo nepotvrdil.

Vedení redakce spustilo na webu zároveň

Úryvek z prohlášení šéfredaktora SME a jeho zástupců

„Už nemáme jistotu, že budeme moci publikovat svobodně, a Penta jako spolujahitel nutně ubere z důvěry u našich čtenářů. Náš odchod má být i gestem, že normální lidé se dokážou postavit propojení politiky a byznysu. Ze SME odcházíme a pokusíme se vytvořit nové médium, které nikdo nebude podezírat, že slouží někomu jinému než čtenářům.“

projekt s názvem Nedáme se ovládat s podtitulem Dočasný blog projektu nového nezávislého deníku. V textu na webu mimo jiné novináři zveřejnili čtyři výroky Jaroslava Haščáka, partnera Penty. Pod úvodním textem jsou podepsáni dosavadní šéfredaktor Matúš Kostolný a jeho čtyři zástupci Tomáš Bella, Lukáš Fila, Konstantin Čikovský a Juraj Javorský.

pf

Osmdesátiny Bohumila Hlaváčka

Brněnský novinář Bohumil Hlaváček oslavil v polovině září své 80. narozeniny. Začínal jako dopisovatel Mladé fronty, v březnu 1952 nastoupil do deníku Den v Ostravě a následně do ostravské redakce Československé tiskové kanceláře. „Četce“ zůstal věrný až do svého odchodu do důchodu v roce 1999. Po krátké epizodě v její zlínské redakci pracoval 42 let v brněnské redakci ČTK. Deset let ji vedl.

Bohumil Hlaváček vystudoval žurnalistiku na Osvětové škole v Praze a při zaměstnání studoval i práva. Jeho diplomová práce nazvaná „Tisková oprava“ byla ve své době (1968) zcela jedinečná. Vědecká rada Právnické fakulty Univerzity Karlovy mu za ni udělila Cenu Ferdinanda Boury. Masarykova univerzita v Brně ocenila jeho novinářskou činnost stříbrnou medailí. Obdržel rovněž tvůrčí prémii Českého literárního fondu, mimořádnou cenu šéfredaktora ČTK za celoživotní dílo, pyšní se čestným titulem Zasloužilý pracovník kultury a Cenou města Brna 2007 za žurnalistiku a publicistiku.

Hlaváčkův přínos oceňují i folkloristé. Svůj aktivní zájem o kulturní dění zúročil v řídicím výboru a programové radě strážnického mezinárodního folklorního festivalu. S hodonínským souborem Dubina, s Valašským krúžkem

a Slováckým krúžkem z Brna, s uherskobrodským souborem Brozané, míkovickou cimbalovou muzikou Burčáci a Strážnickou cimbalovou muzikou reprezentoval jižní Moravu na zahraničních festivalech a slavnostech.

V novinářských řadách je Hlaváčkov jméno synonymem profesionality, spolehlivosti,

kolegiality a elánu. Své bohaté praktické zkušenosti předává mladým kolegům. Pro mnohá média je stále vítaným spolupracovníkem a dopisovatelem.

Jubilantovi přejeme hodně zdraví, elánu a optimismu do dalších let!

jbo

Šéfka mezinárodního oddělení Českého rozhlasu Edita Kudláčová: EBU veřejnoprávním novinářům značně ulehčuje práci

Evropská vysílací unie (EBU) představuje jednu ze stěžejních organizací, která na globální úrovni zastřešuje především veřejnoprávní média. Edita Kudláčová, vedoucí mezinárodního oddělení Českého rozhlasu, vysvětluje v rozhovoru pro Mediažurnál historicko-politickou úlohu EBU a to, jak probíhá spolupráce s českým veřejnoprávním médiem.

• Martin Melichar

Hlavním účelem EBU, které bylo letos 65 let, je vzájemná výměna vyráběného obsahu mezi jednotlivými vysílacími médii z různých zemí. Jak EBU vlastně vznikla?

Evropská vysílací unie (European Broadcasting Union) vznikla jako sdružení veřejnoprávních vysílatelů z evropských zemí, postupem času rozrostla i o tzv. přidružené členy z dalších kontinentů. V současné době sdružuje 109 aktivních a přidružených členů a představuje největší profesní organizaci vysílacích médií na světě. Jedním z hlavních důvodů založení EBU byla, kromě programové výměny, spolupráce na bázi solidarity. Tedy ti „bohatší“ pomáhají „chudším“, ti „silnější“ podporují toho, kdo se nachází v obtížné situaci. Tato dvě pravidla zejména v posledních letech nabývají na svém významu.

EBU má nejen historicky i určitou politickou úlohu. V čem spočívá?

Důležitou úlohu sehrála EBU během přechodu

na digitální televizní vysílání, kdy bylo potřeba stanovit pevné a spravedlivé podmínky pro digitalizaci tak, aby nebyla ohrožena budoucnost ani veřejnoprávního, ani komerčního televizního průmyslu. Totéž se děje aktuálně i v oblasti digitalizace rozhlasového vysílání, kdy je potřeba prosazovat jednotné stanovisko jak na půdě vrcholných orgánů EU, tak i při jednáních se zástupci automobilového průmyslu, s výrobci mobilních zařízení, se zástupci komerčních rádií atd. EBU rovněž hájí zájmy svých členů a prosazuje jejich nezávislé a stabilní postavení v rámci jednotlivých zemí. Veřejnoprávní vysílání je považováno za jeden z přirozených nástrojů demokracie, který zajišťuje přístup k informacím pro všechny, měl by být ze své podstaty nezávislý a reportovat i o politických záležitostech objektivně a vyváženě.

Může EBU nějak zasahovat, když v některé z členských zemí dochází k předpojatosti?

Máte pravdu, že v různé míře v některých zemích sílí tendence vládnoucích politických stran ovlivňovat silné veřejnoprávní vysílatele. Tak tomu bylo například před dvěma lety v Řecku, kdy byl řecký veřejnoprávní vysílatel rozhodnutím tehdejší vlády zrušen doslova přes noc. Stovky zaměstnanců přišly o práci z hodiny na hodinu, země byla téměř celé léto bez jakéhokoliv veřejnoprávního zpravodajství a v odlehklých oblastech, kam komerční média svůj signál nevysílají, dokonce neměli obyvatelé přístup k žádným informacím.

Jak může EBU přispívat k mediální objektivitě?

Zde je úloha EBU velmi důležitá – bránit zájmy svých členů, potažmo obyvatel daných zemí, a na vrcholné úrovni jednat jak se státními orgány, tak i s orgány EU a dalšími organizacemi tak, aby se dodržovala základní práva stanovená Listinou práv a svobody, zejména právo na svobodné vyjadřování a přístup k informacím. Během tzv. arabského jara pak EBU velmi výrazně bránila práci novinářů v zemích severní Afriky a velmi tvrdě odsoudila svým prohlášením vůči vládnoucím stranám jednotlivých zemí vraždy i uvěznění novinářů vykonávajících svou práci v těchto oblastech.

Kdo EBU financuje?

Každý člen je povinen platit roční členský poplatek. Jeho výše je stanovena podle celkového rozpočtu dané organizace, počtu zaměstnanců a finanční stability, tedy zda se vysílatel necítá v dlužích z důvodu špatného systému financování.

Existuje nějaký ekvivalent EBU mimo Evropu?

Téměř na každém kontinentu působí obdobná unie, která zastupuje veřejnoprávní vysílání a spolupracuje i s EBU, tou je třeba Asijsko-pacifická vysílací unie (ABU) nebo Africká unie vysílatelů (AUB).

Čím přesně slouží EBU novinářům elektronických médií?

Diváci i posluchači v každé evropské zemi by byli překvapeni, za čím vším stojí právě obsah,

Foto Křáčil Baalbakí

kteří nabízí EBU. V oblasti zpravodajství jsou to záběry Eurovize, která poskytuje obrazový materiál ze všech světových událostí, své zázemí zřizuje vždy v hlavních oblastech válečných konfliktů a světových katastrof (např. Ukrajina, Blízký východ, oblasti postižené hurikánem, zemětřesením), ale i z významných politických a společenských událostí, jako byla inaugurace nového papeže, volba amerického prezidenta, Světové ekonomické fórum v Davosu nebo jednání OSN.

Podporuje EBU novináře přímo v místě, kde pracují?

Ano, novináři mají díky EBU zajištěnou techniku, prostor k vysílání přímo z místa dění, bezpečné zázemí obzvláště v oblastech válečných konfliktů. V oblasti sportu je to pak zajištění práv na hlavní sportovní události, jakými jsou MS ve fotbale, MS i ME v atletice, zázemí na všech lyžařských mistrovstvích, kde jsou pro novináře díky EBU zajištěny akreditace, zázemí včetně techniky, přístup do mix-zóny, obrazový a zvukový materiál. Třetí důležitou oblastí je hudba všech žánrů, například přímé přenosy z Metropolitní opery v New Yorku, koncerty od klasické hudby až po rock & pop a alternativní hudební žánry, podklady v angličtině ke každému koncertu, některé události lze komentovat přímo z místa dění.

EBU vydává různá doporučení (například povolená maximální hlasitost atd.). Do jaké míry jsou pro vysílatele závazná?

Nedá se samozřejmě říci, že následuje nějaká sankce, pokud doporučení některý ze členů poruší, na druhou stranu tato doporučení navrhují v úzké spolupráci zástupci členů i zaměstnanci EBU a externí poradci. Doporučení se pak schvalují na vrcholných jednáních všech zástupců členů EBU, kteří se tím i nepřímo zavazují k tomu, že je budou skutečně dodržovat. Často z těchto doporučení vychází i legislativa EU, která již závazná pochopitelně je.

EBU zastřešuje kromě veřejnoprávních vysílatelů i ty soukromé. Je mezi jejich vztahy nějaký výrazný rozdíl?

Členy EBU jsou téměř bez výjimky veřejnoprávní vysílatelé. Jedinou výjimkou komerčně financovaného média, nicméně s veřejnoprávním postavením, je britský televizní vysílatel Channel 4, který je zatím spíše anomálií mezi veřejnoprávními vysílajícími, což je dáno historickým vývojem veřejnoprávního vysílání ve Velké Británii. Aktivní členové EBU mají přístup ke všem informacím a materiálům, přidružení členové nemají právo účastnit se expertních jednání, volit své zástupce do orgánů EBU, mít vliv na různá doporučení EBU, nicméně se samozřejmě mohou podílet na programové výměně a účastnit se valných shromáždění. Komerční vysílatelé jsou přizváni k některým odborným debatám, typicky k jednáním ohledně digitalizace, nemají však právo

Foto EBU

se účastnit ani jednání EBU ani se podílet na programové výměně.

Jaký druh vysílání se v rámci využívá EBU nejvíce?

V programové výměně je nabídka pořadů z logických důvodů silně podporována ze strany BBC, Radio France, severovýchodních vysílatelů, německého ARD, italského RAI, ale i členové z České republiky, Polska, Rakouska, Bulharska a dalších středoevropských zemí nabízejí velmi kvalitní hudební záznamy a další obsah. Tyto pořady pak mají k dispozici v rámci svého členství zdarma všichni ostatní členové. Jen pro ilustraci – jeden zaznamenaný hudební koncert v jedné zemi má k dispozici ke svému odvysílání 109 organizací na celém světě a v případech BBC Proms toho využívají desítky vysílatelů.

Jaký konkrétní pořad z poslední doby zaznamenal v rámci EBU největší úspěch?

Pokud zůstaneme v hudebních nabídkách EBU, určitě nejvyšší čísla odvysílání a sledovanosti zaznamenal loňský přímý přenos koncertu Nicka Cavea & The Bad Seeds z Berlína k vydání nové desky Push The Sky Away, který díky právním vyjednaným EBU poslouchaly statisíce fanoušků v téměř všech evropských zemích. Obdobných čísel dosáhl v letošním roce koncert Coldplay. Všichni vysílatelé se pak účastní jednání EBU na různých stupních a v případě krizové situace se na EBU obrací prakticky okamžitě každý člen.

Jak probíhá spolupráce mezi EBU a Českým rozhlasem?

Český rozhlas je jedním z velmi aktivních členů EBU. Má své zástupce v téměř všech expertních volených skupinách (sport, hudba, kontaktní inženýři, mezinárodní vztahy, regionální

vysílání, drama i v dalších). Zástupcem ČRo je René Zavoral, který je jedním z devíti volených členů Rozhlasového výboru EBU, jež reportuje přímo Výkonné radě EBU, nejvyššímu vrcholnému orgánu EBU.

Jak reaguje EBU na vývoj v oblasti médií, technologií a konzumtérských návyků?

Odpovědí EBU na měnící se životní styl, společnost, technologie a způsob vnímání mediálního obsahu je Víze 2020. Tento projekt byl oficiálně spuštěn před dvěma lety a jeho hlavním smyslem je poskytnout vodítko k tomu, jak mít jako vysílatel smysl a význam i v roce 2020 a poté. Více než 60 předních světových odborníků na média a společnost analyzovalo trendy, návyky a vývoje médií a technologií a počátkem letošního roku byl publikován poměrně rozsáhlý report, který může mít každý člověk pracující ve vysílacím médiu na stole po ruce. Jedná se o velmi přehledný, logický a srozumitelný podklad, na co všechno zapomeneme a neměli bychom. Ať to je rozvoj technologií a vliv stále se zlevňujících mobilních zařízení na životy dnes již nejen mladé populace, tak i neztrácet kontakt s publikem, vědět, co ho zajímá, a udržovat s ním dialog, neboť každý uživatel internetu je svým způsobem tvůrcem sdíleného obsahu.

Jak reflektuje EBU samu sebe, co se týče dalšího rozvoje?

EBU ani interně nezapomíná na modernizaci vlastních pracovních postupů. Důkazem je nově implementovaná interní strategie „Focus on Youth“, v rámci níž si každé oddělení EBU musí ve svých aktivitách dokázat odpovědět, jak se jejich výstupy dotýkají mladé generace. Vývoj technologií a nových platformů k vysílání je pak již samozřejmostí, která EBU provází od jejího vzniku.

Osobnosti Lidových novin představují i méně známé tváře

**Životní příběhy lidí, kteří vytvářeli nejstarší český deník (1893–1989)
aneb 120 let v dobré společnosti.**

● **Barbora Osvaldová**

Zdálo by se, že kniha věnovaná nějakému výročí bude plná oslavných a více méně povrchních statí, jak to v podobných případech bývá. Kniha *Osobnosti Lidových novin*, která vznikla ke 120. výročí založení Lidových novin, taková není. Bylo to možná dáno tím, že se na portrétech redaktorů a přispěvatelů „Lidovek“ podíleli nejen současní členové redakce, ale také historici a odborníci na jednotlivé přispěvatele. Zásahu na dobrém výsledku je nutno přiznat také editoru Petru Zídkovi, který pracuje coby novinář a zároveň historik.

Mezi jedenapadesáti medailony jsou samozřejmě známé postavy deníku, jako byl Karel Čapek, Josef Čapek, Ferdinand Peroutka, Eduard Bass, Arnošt Heinrich, Bedřich Golombek, Rudolf Těsnohlídka, Zdeněk Bořek – Dohalský, Karel Zdeněk Klíma, zakladatel Lidových novin Adolf Stránský, jeho syn Jaroslav Stránský, generální ředitel podniků Jaroslava Stránského Julius Firt nebo obnovitel Lidových novin Jiří Ruml.

Vedle nich tu však jsou i přispěvatelé, o kterých se ve stručných příručkách nepíše, a přesto měli na tvář deníku nesporný vliv. Patří mezi ně historik, esejista a pravidelně zde publikující kritik Arne Novák, syn spisovatelky Terézy Novákové, další historik Miroslav Hýsek, anglista Otakar Vočadlo, nebo spisovatel Eduard Valenta. Mezi ženami jsou uváděny Milena Jesenská a Marie Fantová.

Jak je psáno v úvodu samotné publikace:

„Autorům některých portrétů se podařilo najít doposud neznámé kapitoly ze života jinak dobře známých osobností. Mezi nejvýznamnější objevy tohoto druhu patří určitě karikatury, které pro Lidové noviny ve 20. letech kreslil Jiří Voskovec nebo soudničky, které v listě v roce 1929 publikoval Jaroslav Seifert.“

Koneckonců celá grafická a obrazová stránka Lidových novin je zajímavá, ať už se na ní podílel Eduard Milén, Hugo Boettinger, Josef Čapek, František Gellner, Ondřej Sekora nebo Adolf Hoffmeister.

Redaktoři si své příslušnosti k „Lidovkám“ vážili a snažili se, aby jejich produkt nejen přinášel informace, ale aby byl také čtivý a nezaplevelený frázemi. O tom psal Karel Čapek nebo Karel Poláček (publikoval slavný *Žurnalistický slovník*), ale méně už se to ví například o odpovědném redaktoru Františku Šelepovi, který z brněnské redakce do pražské posílal upozornění na pravopisné chyby. V brněnské i pražské redakci se vedly knihy se seznamem nejčastějších jazykových prohřešků.

Z dnešního žurnalistického hlediska jsou zajímavé názory dvou členů redakce – Eduarda Valenty a Jaroslava Kolaříka. Valenta tvrdil, že práce spisovatele a novináře není v rozporu, rozdíl je v tom, že „...novinář může psát pro potřeby svého listu, je-li přesvědčen, že sledovaný cíl je alespoň trochu blízký jeho názorům a že je veřejně prospěšný. Naproti tomu spisovatel píše jen a jen pro vlastní potřebu. Na rozdíl od novináře se nikdy nesmí

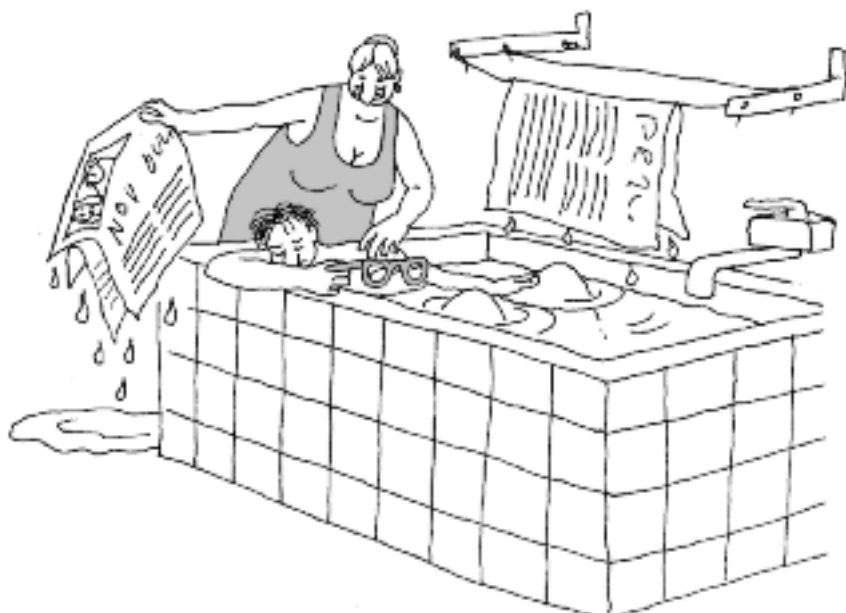
**Petr Zídek (ed.):
Osobnosti Lidových novin
Universum 2014, 368 stran, 341 Kč**

přízpůsobit okolnostem, neboť potom by se stal literárním kleštěncem.“

Jaroslav Kolařík působil jako zástupce šéfredaktora Lidových novin a také jako mimořádný profesor tehdejší Svobodné školy politických nauk, kde se vzdělávali budoucí žurnalisté. Ve zprávách trval na správné češtině, příspěvky ověřoval i po věcné stránce. Používal k tomu slovníky, lexikony, sbírky zákonů a další odborné publikace. Ověřování informací je přítom přesně to, co dnešní žurnalistice někdy chybí.

Osobnosti Lidových novin je publikace, která doplní informace, jež jsme o tomto deníku doposud měli. Vedle redaktorů si všimá i jejich rodinného prostředí, takže se dozvíme i údaje o manželkách, které novinářům vytvářely zázemí a podávaly pomocnou ruku. I to je přínos knihy, protože tím je zdůrazněno, že ani géniové netvoří ve vzduchoprázdnu, jak by se někdy mohlo zdát podle publikací o současných autorech.

Potud tedy chvála. Mně osobně však chybí rozsáhlejší zmínka o Rudolfu Zemanovi, který měl na obnovení Lidových novin rovněž zásadní podíl.

Kresba Václav Líněk

Morantologie: Sloupky Caitlin Moranové ukazují neobvyklý styl ženské publicistiky

Caitlin Moranová pracuje jako sloupkařka britského deníku The Times, alespoň podle informací z letošního dubna, kdy ještě byla uvedena mezi redaktory. Věnuje se jak slavným osobnostem, její texty vycházely v rubrice Celebrity Watch, tak recenzím filmů a televizních pořadů. Vzhledem k tomu, že se narodila v roce 1975, toho stihla poměrně hodně. Psala o popové hudbě i hudbě alternativní, měla svůj pořad v televizi a publikovala několik knih. Český vyšla v nakladatelství Host kniha s názvem Jak být ženou. Stejně nakladatelství vydalo v Brně roku 2014 soubor jejích sloupků s názvem Morantologie, který je předmětem následující recenze.

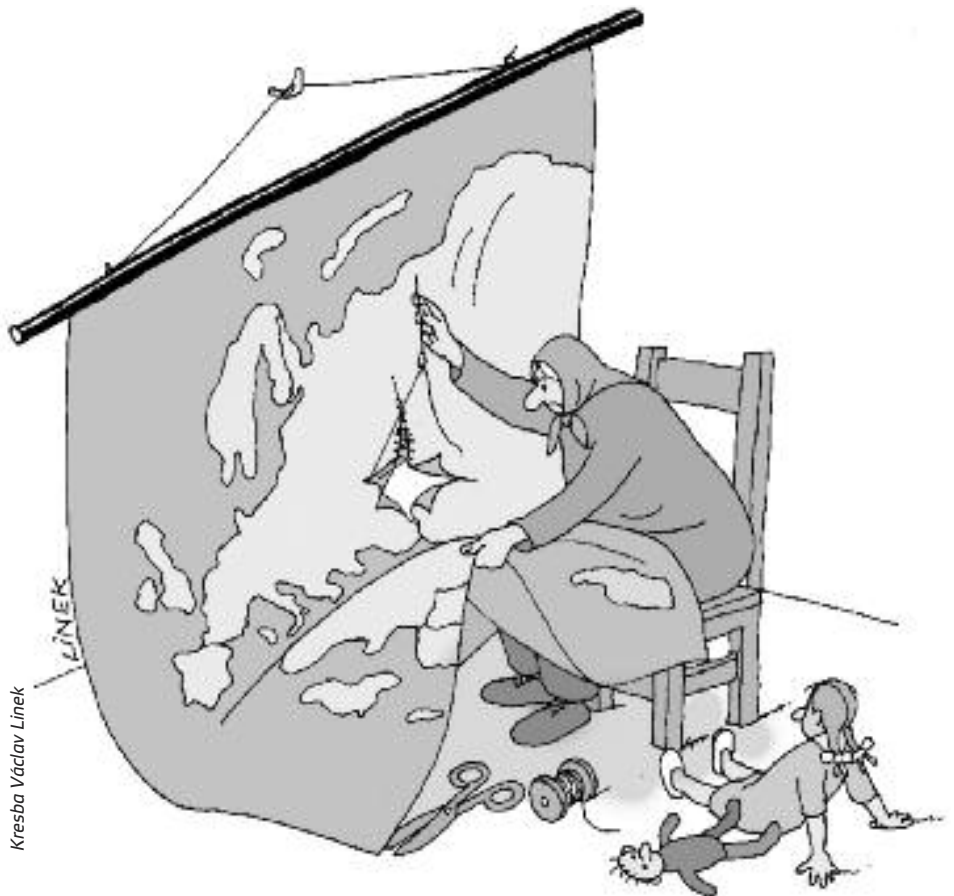
● **Barbora Osvaldová**

Moranová celkem otevřeně píše o tom, že kouřila marihuanu a že se nebrání pití alkoholu, což ostatně vtipně zpracovala ve sloupku Na obranu chlastu. Následující úsek z knihy mluví za vše: „Podle nedávného průzkumu BBC sedmdesát procent dětí někdy vidělo své rodiče opilé – a šestačtyřicet procent z nich si myslí, že už by rodiče před nimi nikdy neměli pít... CO BY PO NÁS JEŠTĚ CHTĚLY? Copak NECHÁPOU, jak tenhle systém FUNGUJE? Maminky a tatínkové do sebe musí v pátek večer naráz nalít dostatek vína, protože časové možnosti jim nic jiného nedovolí. Říká se tomu TIME MANAGEMENT. Pokud do sebe neobráťím celou láhev vína během večera vyhrazeného na flámování, pravděpodobně ji už nestihnu vypít vůbec, což by bylo samozřejmě naprosto nepřijatelné. To, že rodiče pijí, je příčinou toho, proč jste přišly na svět, a kdyby nepili, byl by to – a to se vsadte – důvod, proč byste z něj chtěly rychle odejít.“

Je to jedna z mnoha situací, při nichž musí dospělý rozum vyvrátit nepromyšlená tvrzení mladých a nevědomých. Vy tedy nechcete, abychom pili před vámi? A kde tedy, mohli se ptát, pít smíme? My bychom totiž milerádi odešli do hospody – s radostí bychom si vyrazili do baru U Harryho v Benátkách –, ale to nemůžeme, protože se staráme o vás. A dovolte, abych dodala, že se o vás staráme, jak umíme. Byla snad maminka někdy zábavnější, než když stála na zahradním stolků, střídavě otevírala a zavírala slunečnick a zpívala „I'm No Good“ od zpěvačky Amy Winehouseové?“

Autorka je výrazně, někdy až obsedantně, sociálně orientovaná, věnuje se hodně ženským tématům a sama o sobě říká, že je feministka. Její síla tkví ovšem v tom, že si dokáže dělat legraci i sama ze sebe. Tak, že popisované eskapády mohou být pravdivé, ale také nemusejí. Její sloupky jsou čtivé, vtipné a pointované. S některými nemusí čtenář souhlasit, i tak se pobaví. Takový druh publicistiky, zejména pak ženské publicistiky, v našich médiích nebývá obvyklý.

Autorka nemoralizuje a jde s dobou. Za jejím vtipem je ovšem patrná podrobná příprava, práce se zdroji a ověřování informací. Zároveň se poměrně lehce pohybuje v nových

Kresba Václav Líněk

internetových technologiích, jako je Twitter, jak ostatně dokumentuje ve sloupku s názvem Nekrmte trolla. Termín se v internetové komunitě již zažil a ve stručnosti znamená, že je zbytečné reagovat na provokativní poznámky v diskusi pod blogy nebo komentáři.

Moranová jde však ještě dál. Dovojuje, že bulvár prakticky trolluje všechny své čtenáře: „Z toho důvodu nemůžu s prvním přikázáním internetu – Nekrmte trolla! – souhlasit. Tedy, pokud je to jen blbeček v diskusi, které se účastní pět lidí, o nic nejde. V takovém případě je nanejvýš rozumné a správné si jeho provokaci a nesmyslu nevšímat. Ale pokud se do trollování pustí celebrity v televizi, které vydělávají miliony, nebo rovnou celá média, potom není přehlížení vážně na místě. Postupně to totiž přispívá k tomu, že se trollování stává něčím normálním. Naopak tedy musíme začít

**Caitlin Moranová: Morantologie
HOST 2014, 312 stran, 254 Kč**

trolly krmít: pořádně je vykrmovat srdceryvnými, zdvořilými e-maily a komentáři a připomínat jim, že miliardy lidí by v neregulované, nejsvobodnější aréně všech dob každý den komunikovaly raději úplně jinak: slušně a zdvořile.“

Některé texty, například Můj den s Paulem McCartnym – tím z Beatles, mají i pozoruhodnou formu, která se v britském tisku poslední dobou prosazuje. Materiál původně vznikl metodou interview, ale výsledek kombinuje rozhovor a vyprávění.

Problém, který může některé české čtenáře zrazovat, je neznalost všech britských nebo amerických reálií. Mimochodem: bar U Harryho v Benátkách je proslulý tím, že do něj chodil Ernest Hemingway.

Světový summit o médiích pro děti: bezpečnost stojí na prvním místě

Klíčové otázky vztahu médií a dětí řešil dvoudenní summit, který se konal v září v malajsijské metropoli Kuala Lumpur. Globální konference takového rázu se uskutečňují jednou za tři roky v různých částech světa, zcela poprvé byl přítom World Summit on Media for Children uspořádán v Asii.

● **Magdalena Machová**

Na organizaci summitu se společnými silami podílelo sdružení vysílatelů Asia-Pacific Broadcasting Union (ABU) a nadace World Summit on Media for Children Foundation (WSMC) ve spolupráci s místním veřejnoprávním rozhlasem a televizí Radio Television Malaysia (RTM) a malajsijským ministerstvem pro komunikaci a multimédia. Mezi delegáty konference patřili například zástupci producentů, rozhlasových a televizních stanic. Přijeli také představitelé zákonodárných orgánů, pedagogové a další odborníci.

Workshopy přilákaly stovky účastníků

Sedm workshopů události se zabývalo mimo jiné právy dětí v současné digitální době, výrobou dokumentů a vzdělávacích pořadů pro děti a mládež, volbou témat a obecně psaním příběhů pro děti. Jedno z hlavních témat pak tvořilo zajištění bezpečnosti dětí ve virtuálním světě. Podle mediálních expertů s sebou nástup nových médií přináší také zcela nové problémy, což s klade na rodiče a pedagogy daleko větší nároky na pečlivé plánování i komunikaci. Tomuto tématu byla dále věnována také speciální interaktivní diskuse s názvem „Co děti chtějí online“.

Děti v hlavní roli

Během programu summitu se na řečnických pultech vystřídalo na devadesát přednášejících z celého světa. Témata byla různorodá: kromě již zmíněných nových možností vzdělá-

Základní informace o summitu

První ročník World Summit on Media for Children se uskutečnil už v roce 1995 v Melbourne, další následovaly vždy po třech letech s místy jejich konání v Londýně nebo Rio de Janeiru, Johannesburgu a Karlstadu. Za samotnou iniciativou stojí Patricie Edgarová, která má zkušenosti coby spisovatelka, producentka, pedagožka. Žena má svém kontě má řadu knih, článků a zpráv a je kromě toho také zakladatelkou dětské televizní nadace Australian Children's Television Foundation. Stala se tvůrkyní dětských televizních standardů Australian Children's Television Standards, zaměřených na ochranu dětského diváka a její projekty získaly řadu domácích i mezinárodních ocenění.

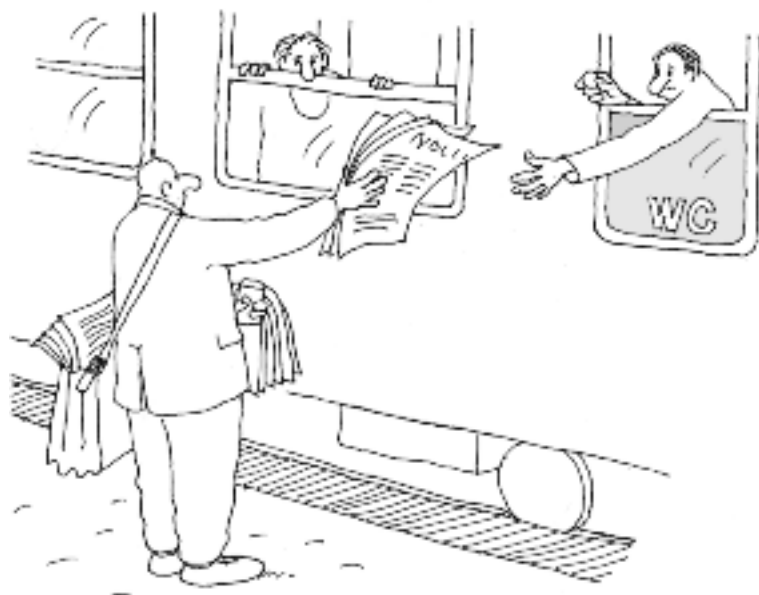

vání, tvorby příběhů pro děti či zjišťování potřeb různých skupin mladých diváků došlo i na problematiku násilí v médiích, řešení vhodných forem reklam či etických zásad při tvorbě interaktivních obsahů, opomenuta nebyla ani finanční stránka celé věci. Jedna z přednášek byla dále věnována aktivní a odpovědné úloze médií při zvyšování povědomí o některých palčivých problémech současnosti.

Stranou nezůstala ani otázka zapojení státních a politických činitelů do jednání o tvorbě a skladbě dětských pořadů. Speciální přednáška rozebírala také otázky ochrany osobních údajů dětí v rámci mediálního práva a vnitrostátní politiky jednotlivých států.

Foto WSMC, ABU

Média by měla být vyzvána k dohodě

Na závěr summitu vyzvali jeho účastníci k vytvoření univerzální listiny, obsahující hlavní zásady pro tvorbu mediálních obsahů pro děti. Základním požadavkem těchto zásad je, aby obsah byl kvalitní, poutavý, přístupný, věnující se širokému spektru témat, financovaný z dobrých zdrojů, kulturně vhodný a v neposlední řadě také řádně regulovaný. Toto prohlášení zdůrazňuje naléhavost úprav a zlepšení v oblasti médií pro děti v době rychle se měnících digitálních technologií, internetu a sociálních médií.

Dětské vysílání pod vlivem komerce

Nejen dospělí, ale rovněž děti a celé mladší generace jsou cílovými skupinami, na které se zaměřuje v dnešní době naprosto všudypřítomná reklama. Specifické problémy reklamního vysílání pro dětského zákazníka řeší odborníci na celém světě. Jejich snahou je podrobně popsat vztah mezi vzdělávací rolí médií a tlakem kapitálu na to, aby se do mediálních obsahů dostala z principu vtíravá komerční sdělení. Ukazuje se přitom, že pestrost reklamních nástrojů si vynucuje také vznik různých regulačních opatření.

● **Magdalena Machová**

Děti jsou jednou z nevyznamnějších skupin, na které cílí reklama. Jsou v dnešní době již odmalicka vystaveny komerčním sdělením a je běžné, že i malé děti sáhnou v obchodě pro zubní pastu, sladkost, hračku, kterou si zapamatovaly z televize. A jaká je podle odborníků nevhodnější forma reklamy pro různé věkové skupiny dětí a mládeže?

Předškoláci podle nich dobře reagují na reklamu v televizi jednoduše proto, že ještě neumějí číst, televize vede také u dětí na prvním stupni základních škol. Druhým nejdůležitějším komunikačním nástrojem je v tomto věku podle odborníků internet. Ten se pak stává zcela jednoznačně prvořadým kanálem již od druhého stupně základní školy, k němu se později přidává také tzv. direct mailing, marketing pomocí mobilních telefonů, reklama v rádiu anebo sponzoring.

Snadno ovlivnit děti reklamním vysíláním lze především pro jejich důvěřivost a schopnost snadno se nadchnout. Důležitou roli sehraává také neschopnost objektivně posoudit, nakolik je propagovaný výrobek skutečně takový, jak je podáváno, či absence umění hodnotit cenu.

Řada světových reklamních agentur spolupracuje s psychology, kteří se specializují na mladé generace. Cílem spolupráce je vytvořit takovou reklamu, která co nejefektivněji děti osloví a vzbudí jejich zájem o produkt. Toto jednání nastoluje otázku, nakolik jsou u reklam pro děti uplatňovány etické principy. Ožehavých témat týkajících se reklamy pro děti a reklamy v dětských médiích je však daleko více.

Regulace reklamy

V některých státech se do boje proti vlivu reklamy na děti pustili skutečně důkladně. Legislativně je ošetřen zákaz přerušování pořadů pro děti reklamními spoty, uplatňování ochranného pásma před a po dětských pořadech, úplný zákaz vysílání reklam, které v sobě nesou prvky animace. Omezení se týkají také zákazu účinkování dětí do určitého věku v reklamách.

Zmíňme pro úplnost, že v českých podmínkách dohlíží na vhodnost reklam Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, nicméně její pravomocí a možnost sjednat nápravu jsou svým způsobem omezené. Řada výrobců reklam si

také vytvořila vlastní kodex, který upravuje pravidla pro komunikaci s dětským zákazníkem. Je však třeba si uvědomit, že i tato mince má dvě strany. Reklamní vysílání přináší peníze. Jakákoliv jeho regulace bude znamenat snížení financí pro jednotlivé televize a nedostatek prostředků pro provoz.

Vliv na tvorbu a role rodičů

Příliv autorských děl levné produkce pak přinese obsah, který může mít (a v praxi má) na

dětského diváka daleko horší vliv, než je obsah reklam. V těchto často brakových dílech jsou a budou děti a mládež konfrontovány s násilím a nevhodnými formami chování, mluvy apod. Čím dál více se tedy v těchto souvislostech ukazuje důležitost mediální gramotnosti. To je úkol a výzva nejen pro pedagogy, ale nezastupitelnou roli zde hrají i sami rodiče. Klíčové je umět vychovávat kritického diváka, který se na příkladech učí, co přijmout a co odmítnout.

Kniha Sýrové pivo i pro novináře

Překvapivě česko-nizozemské souvislosti odhaluje kniha Sýrové pivo, která byla před časem pokřtěna v rezidenci nizozemského velvyslance v Praze. Jedním ze tří kmostrů byl předseda Syndikátu novinářů ČR Adam Černý. K této roli nebyl pozván náhodou. Kniha by totiž mohla být i významným zdrojem informací pro novináře, ať už se zabývají vnitřní či zahraniční politikou, hledají kořeny některých současných událostí či mezinárodních vztahů nebo pátrají po zajímavostech z nejrůznějších oblastí lidského konání. V některých kapitolách vypovídá i o roli, jakou sehrály noviny, rozhlas či televize (a novináři) v důležitých okamžicích našich či nizozemských dějin. Přibližuje nejednu z událostí naší dávné i nedávné historie a její odraz v dobovém nizozemském tisku. Čtenáři v knize zavítají na půdu českého a častěji i nizozemského parlamentu, zvláště když poslanci reagují na události v té druhé zemi nebo když přijímají zákony, jejichž vznik byl ovlivněn děním v zemi vzdálené vzdušnou čarou tak 800 kilometrů, a některé z nich platí a životy občanů ovlivňují dodnes. Sportovní reportéry pobaví, jak jejich tempem autoři v knize popisují vzájemné fotbalové zápasy, motorističtí novináři si také přijdou na své, zejména pokud jde o vznik některých motorových vozidel a závodění. Zkrátka nepřijdou ani novináři píšící o jídle a pití či o ži-

vočním prostředí, ale ani ti, které zajímají agenti a špióni, někdy domnělí, jindy dokonce oboustranní. Kniha „Sýrové pivo aneb (překvapivě) česko-nizozemské souvislosti“ vůbec není určena jen těm, jak by se na první pohled mohlo zdát, kteří mají něco s Nizozemskem a Nizozemci přímo, ale všem zvědavým čtenářům. A zvědavost bezpochyby k základní výbavě novinářské profese patří. Především však kniha skýtá obraz o nás.

Text a foto: Luďa Razimová

Kryštof Krijt

Je typickým Čechonizozemcem. Jeho maminka pochází z Polabí, tatínek ze Zaandamu v Severním Holandsku. První čtvrtstoletí svého života strávil v Praze, druhé v jihoholandském Voorburgu. Od studií se věnuje ochraně životního prostředí. Při přímé konfrontaci na světových sportovištích ale vždycky fandí českým sportovcům.

Pieter J. Goedhart

Narodil se a vyrostl v Rotterdamu. Během prvního čtvrtstoletí svého života, v období pražského jara, se dostal do kontaktu s Českoslováky. Od první návštěvy v roce 1970 mu země ve středu Evropy učarovala natolik, že o sobě někdy žertem říká, že v minulém životě musel být Čech. Od roku 1989 se podílí na různých

česko-nizozemských projektech v oblasti školství, vstupu Česka do Evropské unie a žurnalistiky.

Kryštof Krijt, Pieter J. Goedhart:

Sýrové pivo

Nakladatelství Lidové noviny 2014

272 stran, černobílé fotografie, 349 Kč

Na snímku ze křtu knihy Sýrové pivo zprava jsou:

Kryštof Krijt (jeden z dvou autorů knihy), Adam Černý (jeden z kmostrů knihy, zahraničněpolitický komentátor Hospodářských novin a předseda Syndikátu novinářů ČR), Ed Hoeks (další z kmostrů a hostitel křtu J.E. velvyslanec Nizozemského království v ČR), Iveta Coufalová (redaktorka vydávajícího Nakladatelství Lidové noviny), Pieter J. Goedhart (druhý z dvojice autorů knihy) a Jaroslav Hutka (třetí z kmostrů knihy, písničkář, který sám sebe právem označil za jednu z těch v knize obsažených česko-nizozemských souvislostí).

Zemřel novinář Václav Kraus I ve službě obyčejným dnům dokázal vstoupit do dějin

V pondělí 11. srpna, 11 dní před svými 83. narozeninami, zemřel novinář Václav Kraus. Ta souhra čísel jeho malých soukromých dějin probíhá v těsném sousedství velkých dějin světových. Dává nám totiž připomenout si článek, který v publicistice patří k těm nejvýznamnějším. Text vyšel ve víkendovém vydání deníku Práce s titulkem „Oč dnes jde?“ a podepsal jej jeden z mužů pražského jara, které tehdy začínalo.

● Jindřich Beránek

Foto Židovské listy

Uvedeným článkem se v předvečer Václavových 37. narozenin otevřel prostor pro veřejnou diskusi, když se veřejnost dozvěděla nejen to, co vůbec znamená Leden 1968, ale také, jaké bylo pozadí odstoupení Antonína Novotného z funkce a nástupu reformisty Alexandra Dubčeka. Právě o vzniku tohoto článku Václav Kraus před rokem napsal jednu z kapitol do reportáže o svém životě s titulem „Osmašedesátý nespádl z nebe“. V kolektivní monografii novinářů-osmašedesátníků Soubor slova a obrazu s mocnými vyšla pod žánrově stylizovanou větou: Smrkovský dlouho mlčel, dopil kávu a řekl: „Myslíš tedy, že to mám risknout?“

Před rokem vyšla také v Židovských listech jeho poslední povídka Maminka, jak ostatně připomněl v oznámení smutné zprávy o Václavově smrti na internetovém blogu zmíněného periodika redaktor Tomáš Jelínek. V povídce Václav zavzpomínal na léta války, protektorátu i na bolestné ztráty.

Jako by se mezi těmito dvěma tématy odvíjel celý Václavův život. Narodil se do česko-židovské rodiny. Jeho tatínek, který patřil podle svého vyznání víry mezi československé španěláky, zahynul, a Václavovu maminku odvezl transport do lágru, odkud se už nevrátila. Vašek, kterého svěřila židovská obec do péče svého člověka, se dožil obnovy svobodné republiky. O jeho dospívání pečovala vedle onoho tak trochu bájněho Evžena a sestry především pražská ulice. Jaký div, že tady někde byly kořeny jeho permanentních vzpour. Měl štěstí, že se vřdycky našel někdo, kdo mu včas – ve chvíli, kdy se topil – podal pomocnou ruku. Například příští poradce premiérů Jaromír Sedlák, který patřil mezi jeho učitele filozofie. Po studiu na filozofické fakultě totiž Václav zakotvil v redakci novin a musel si odsluhovat odpustky nejrůznějšími brigádami, aby vydržel mezi byrokraty nové doby a ukázněnými soudruhy.

Osobnosti v redakci Práce měly Vaška za

toho nejmladšího, který musel směřovat tam, kde nebude jeho jméno ověřeno dodnes citovanými komentáři. Tak jej také poslali i za Smrkovským. A tak se svezl s procesem, který květy jara proměnil v trpké plody podzimu. I když sympatie k reformnímu hnutí odneslo víc než půl milionu lidí, jména šesti tisíc tří sta třiceti pěti z nich jsou v centrálním seznamu těch, které normalizátoři soustředili jako zdvižený ukazovák pro ostatní. A tam už jméno Václava Krause nechybí.

Svoboda myšlení je velice lákavá...

Pochopili jsme to, když jsme se vraceli do médií, která na rozdíl od hromadných sdělovacích prostředků prý měla být založena na svobodě mít svůj názor a právu šířit jej. To nás brzy přivedlo do téže redakce. V jejím čele byl Mirek Jelínek, který odcházel kdysi řadu měsíců před námi. Nebylo nám ale dopřáno setrvat pospolu se sobě blízkými lidmi. Bylo stále méně a méně šancí. Prošli jsme s Václavem pár zaměstnání. A také pár kilometrů, protože mu lékař před řadou let nařídil zdravotní procházky. Začala se projevovat tíha roků, které mu bylo dáno prožít.

S podivem jsem zjistil, že kus svého života, ten, kdy zůstal bez maminky, prožil tamtéž, kde byl můj klukovský domov. Tak jsme si ulehčovali kilometry chůze po pražské dlažbě vzpomínkami na doby své klukovské prehistorie. Jeho byly poznamenány tím, čím prošla řada z mých mých kamarádek a kamarádů z písečku. Žil jsem totiž v tzv. páté pražské čtvrti, a tak jsem prožíval něco obdobného, co popisuje Josef Škvorecký v Sedmiramenném svícnu – jenom jsem byl o deset let mladší. On psal, jak mu mizely jeho lásky z tanečních parketů, a já vzpomínal na holčičky, kterým jsem kradl bábovičky na pískovišti...

Tehdy, jako by se vracel ke svým kořenům. Nezamířil do páté pražské čtvrti jen na košer obědy do Maiselovy ulice. Koneckonců i svůj poslední rukopis viděl vytištěný na papíru novin, do jakých jsme kdysi vstupovali, tady, kde vycházely Židovské listy. A dokonce si jej, který začal patřit mezi obecně nevídané autory, tam zvolili i do své redakční rady.

Jovan Dezort

Šedesát let profesionální tvorby fotografa Jovana Dezorta (nar. 1934) připomíná průřezová výstava, která začala 12. září v Křížové chodbě a Rytířském sále Staroměstské radnice. Pod názvem „Co odnesl čas“ bylo k vidění více než sto snímků zachycujících život a atmosféru především šedesátých a sedmdesátých let minulého století. Hlavní témata tvořila Praha a její proměny, každodenní život, osobnosti, události a politika, sport, československý venkov a fotografie ze zahraničních cest. Hlavním partnerem byla ČTK, v jejíž fotobance lze také všechny snímky v případě potřeby vyhledat. Při pořádání výstavy pomohl také Syndikát novinářů ČR.

Jovan Dezort se narodil 27. listopadu 1934 v Brně. Fotografovat začal v Židlochovicích, kde také prožil své mládí. Absolvoval střední grafickou školu v Praze v Hellichově ulici. V roce 1960 nastoupil do ČTK, od roku 1974 do roku 1981 působil v časopise Vlasta. Navštívil celou řadu zemí, nejvýznamnější byla pro Dezortovu tvorbu cesta do Vietnamu v roce 1968. Uspořádal zejména doma, ale i v zahraničí autorské výstavy. Jovan Dezort byl oceněn Zlatou pečeti World Press Photo, cenou Puls planety nebo Hlavní cenou v celosvětové soutěži MON.

Pozoruhodné období fotografova života pak tvoří jeho služební cesta do válkou zasaženého Vietnamu, na kterou jej v roce 1968 vyslala Československá tisková kancelář. Cesta se dělila v Kambodži, kde Jovan Dezort překvapivě dostal pozvání na návštěvu do paláce kambodžského krále Norodoma Sihanuka, který byl informován o jeho příjezdu do kambodžského Phnom Penhu. Fotograf zde byl rovněž přizván, aby se zúčastnil příletu a oficiálního přijetí jugoslávského prezidenta Tita králem. Ráno tedy na Jovana Dezorta čekala před hotelem limuzína, která jej odvezla na letiště. Při vyvolávání filmů z prezidentova příjezdu Dezorta zamrazilo. Potrubní voda měla tak vysokou teplotu, že mohla poškodit emulzi filmu, která vydržela teplotu maximálně 35 °C. Filmy byly ale nakonec nepoškozené a zamířily do ČTK.

Poté se Dezort konečně dostal do Hanoje. Tam na něj čekala nehostinná situace způsobená bombardováním. Fotoreportér si nebezpečnost situace dobře uvědomoval, ale neměl čas o ní příliš přemýšlet. Vyvolávání filmů v hanojské tiskové agentuře bylo ztíženo bombardováním, kvůli kterému do vyvolávacích tanků tekla znečištěná voda. Rovněž vzdálenost mezi Hanojí a Prahou znemožňovala předávání záběrů. Používal se speciální telefaxový přístroj pro fotografie a kurýrní pošta. Tam bylo naprosto běžné, že se několikrát za den hlásily možné nálety. Ve Vietnamu se Jovan Dezort sešel mimo jiné sešel

i s kameramanem Milanem Třešňákem, který tam točil pro Krátký film, a také s básníkem Janem Skácelem, tehdy členem delegace československých spisovatelů pozvaných do Vietnamu. Po návratu Dezorta z Vietnamu mu ČTK uspořádala v Praze velkou samostatnou výstavu fotografií válkou poničené země.

Další neméně zajímavý materiál představují fotografie zachycující atmosféru staré Prahy a celého Československa v 60. letech. Umění vystihnout zdánlivě banální situace s dávkou humoru a nadsázky šlo Jovanu Dezortovi s lehkostí. Jako častý motiv fotografií vystupuje Václavské náměstí, snad i proto, že poblíž sídlila kancelář ČTK. Snímky Prahy vydal fotograf spolu s manželkou jako kalendáře v nákladu několika kusů pro rodinu a přátele.

red

Foto archiv Jovana Dezorta

Vietnam, děti v zákopu, 1968

Miroslav Horníček na MFF v Karlových Varech, 1964

Eva Pilarová na MFF v Karlových Varech, 1964

Luciano Pavarotti, 2005

Claudia Cardinale, MFF v Karlových Varech, 1964

Josef Sudek, 60. léta

Jan Zrzavý, 1971

Jiří Šlitr a Jiří Suchý, 1965